

■ Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ αὐτοῦ (30ῆ Αὐγούστου)

Ὁ Ὅσιος Ἀλέξανδρος τοῦ Σβίρ καὶ τὸ Μοναστήρι του στὴν Ρωσία* Ἀπὸ ἓνα σύγχρονο ταξιδιωτικὸ χρονικὸ

Ἔχουμε ἤδη παρουσιάσει στὴν Ἱστοσελίδα μας τὸν ἐκτενῆ [Βίο τοῦ Ὁσίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Σβίρ](#). Ἐν συνεχείᾳ, δημοσιεύουμε ἀπὸ ἓνα σύγχρονο ταξιδιωτικὸ χρονικὸ στὸ Μοναστήρι τοῦ Ὁσίου καὶ νεώτερες εἰδήσεις.

* * *

«Πέμπτη 22 Αὐγούστου 2002

ΠΕΡΑΣΑΜΕ τὸν ποταμὸ Σβίρ καὶ καταλήξαμε στὸ περίφημο Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Σβίρ.

Πρόκειται γιὰ δύο ἀνεξάρτητα κτηριακὰ συγκροτήματα. Τὸ παλαιὸ δὲν λειτουργεῖ ὡς Μοναστήρι, ἀλλὰ ὡς Ψυχιατρεῖο. Τὸ νεότερο εἶναι ἀνακαινισμένο καὶ ἐπανδρωμένο. Μιὰ τεράστια ἐσωτερικὴ αὐλὴ καὶ στὸ κέντρο ἐλεύθερο τὸ Καθολικόν.

Ἐκ τῆς ξενάγησιν ἐνὸς Μοναχοῦ μεταφέρουμε τὰ πρὸ σημαντικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς καὶ τοῦ Βίου τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου.

Τὸ Μοναστήρι κτίσθηκε τὸ 16ο αἰῶνα ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἀλέξανδρο, ὁ ὁποῖος ἀρχικὰ ἐμόνασε στὸ Μο-

ναστήρι τοῦ Βαλαάμ.

Ἐπειτα ἀπὸ ἀρκετὸ διάστημα καὶ μετὰ ἀπὸ θεϊκὴ ἐντολή, ἀνεχώρησε καὶ ἦλθε ἐδῶ στὴν περιοχὴ τοῦ ποταμοῦ Σβίρ.

Ἦταν ἄνθρωπος μεγάλης πίστεως καὶ ἀρετῆς καὶ μάλιστα ἀξιώθηκε νὰ δεῖ τὴν Ἁγία Τριάδα. Ὅλοι ὁμολογοῦν ὅτι τέτοιας θεοφάνειας λίγοι ἀξιώθηκαν στὴν ἐπίγεια ζωὴ τους.

Ἐκτισε σιγὰ σιγὰ τὸ Μοναστήρι πού τὸ ἀφιέρωσε στὴν Ἁγία Τριάδα. Ἀναρίθμητες ψυχὲς ἐμόνασαν καὶ βρῆκαν κοντὰ του τὴν σωτηρία τους. Πολλοὶ ἀνακηρύχθηκαν Ἅγιοι.

Ὁ Ἅγιος Ἀλέξανδρος κοιμήθηκε τὸ 1533. Στὸν τάφο του ἄρχισαν νὰ συρρέουν πλήθη πιστῶν καὶ πολλοὶ θεραπεύονταν θαυματουργικὰ.

Τὸ Μοναστήρι καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς εἰσβολεῖς Γερμανοὺς καὶ Λιθουανοὺς τὸ 1628. Ἀργότερα ἄρχισαν νὰ τὸ ξανακτίζουν καὶ λίγο μετὰ βρέθηκε ἄφθαρτο τὸ Λείψανο τοῦ Ἁγίου μέσα στὰ ἐρείπια.

Τὸ Μοναστήρι δοκιμάστηκε καὶ πάλι ἐπὶ Μεγάλου Πέτρου καὶ Αἰκατερίνης Β'. Γνώρισε ὅμως καὶ ἐξαιρετικὴ πνευματικὴ ἀνθιστὴ τὸ 19ο αἰῶνα ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ μεγάλου Ἁγίου Παΐσιου Βελιτσκόφσκυ.

* * *

Τὸ 1918 στὸν ἀγιασμένο αὐτὸ τόπο βρῆκαν μαρτυρικὸ θάνατο ὁ Ἡγούμενος Εὐγένιος καὶ πέντε ἄλλοι Μοναχοί.

Ἦταν ἡ τρίτη μέρα τοῦ Πάσχα, ὅταν μιὰ ὁμάδα ὀπλισμένων στρατιωτῶν τοῦ “κόκκινου στρατοῦ” μπῆκαν στὸ Μοναστήρι μὲ βλαστήμιες καὶ κατάρεις. Ζήτησαν ἐπιτακτικὰ ἀπὸ τὸν Ἡγούμενο Εὐγένιο, τὸν Σκευοφύλακα καὶ τὸν Ἀρχοντάρη νὰ τοὺς παραδοθοῦν τὰ κλειδιὰ τοῦ σκευοφυλακίου τοῦ Μοναστηριοῦ, μὲ προφανὴ σκοπὸ νὰ λεηλατήσουν ὅ,τι πολύτιμο βροῦν. Οἱ πατέρες προσπάθησαν ὅσο μποροῦσαν μὲ λογικὰ ἐπιχειρήματα νὰ τοὺς ἀποτρέψουν ἀπὸ τὸ σκοπὸ τους καὶ νὰ προστατεύσουν τὰ ὑπάρχοντα τοῦ Μοναστη-

ριοῦ. Οἱ στρατιῶτες ὄχι μόνο δὲν πείσθηκαν, ἀλλὰ ἀντίθετα ἐξαγριώθηκαν περισσότερο καὶ χωρὶς καθόλου ἀναστολές, μὲ συνοπτικὲς διαδικασίες –πράγμα τόσο συνηθισμένο τότε– τοὺς καταδίκασαν σὲ θάνατο. Πρῶτα διέταξαν τοὺς ἕξι πατέρες νὰ σκάψουν μόνοι τους τὸν τάφο τους, ἓνα μεγάλο λάκκο στὴν μέση τῆς αὐλῆς τοῦ Μοναστηριοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ὅταν οἱ πατέρες τελείωσαν τὸ σκάψιμο, οἱ στρατιῶτες τοὺς ἔστησαν δίπλα στὸν λάκκο. Τὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα πῆρε θέση. Σ’ αὐτὴ τὴν τραγικὴ στιγμή οἱ μελλοθάνατοι πατέρες ζήτησαν μιὰ χάρη. Νὰ τοὺς ἐπιτρέψουν νὰ ψάλουν τὸ “Χριστὸς Ἀνέστη”. Οἱ “κόκκινοι” στρατιῶτες δὲν διέθεταν στὶς καρδιές τους τέτοιες εὐαισθησίες καὶ ἀρνήθηκαν. Τότε οἱ πατέρες ἄρχισαν σύντομα νὰ ψάλλουν τὸ “Χριστὸς Ἀνέστη”. Τὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα δὲν τοὺς ἄφησε νὰ τὸ τελειώσουν. Ἀπανωτοὶ πυροβολισμοὶ ἀκούστηκαν καὶ οἱ πατέρες ἔπεσαν νεκροὶ μέσα στὸν λάκκο. Συνέβη δὲ κι ἓνα παράξενο γεγονός. Ὁ Μοναχὸς ποῦ ἦταν Ἀρχοντάρης, εἶχε μιὰ μακριὰ μαύρη γενειάδα, ἡ ὁποία, ἐνῶ αὐτὸς στεκόταν μπροστὰ στὸν λάκκο, ἔγινε ἀμέσως ἄσπρη!

Οἱ στρατιῶτες δὲν σταμάτησαν ἐκεῖ. Μπῆκαν μέσα στὴν ἐκκλησί-α, ὅπου ὑπῆρχε τὸ σκῆνωμα τοῦ Ὁσίου Ἀλεξάνδρου, ἰδρυτῆ τοῦ Μοναστηριοῦ. Τὸ ἄρπαξαν καὶ τὸ ἔριξαν στὴν φωτιά. Ὅμως, ἡ φωτιὰ σεβάστηκε τὸ ἱερὸ Λεῖψανο καὶ δὲν τὸ κατέκαυσε. Ἔτσι ὁ Ὁσιος Ἀλέξανδρος ὑπέστη τὸ μαρτύριο μετὰ θάνατον. Σὰν νὰ ἤθελε κι αὐτὸς νὰ συμμετάσχει στὸ μαρτύριο τῶν σύγχρονων Νεομαρτύρων τοῦ Μοναστηριοῦ του.

Ὅλ’ αὐτὰ τὰ γεγονότα τὰ εἶδε καὶ τὰ διηγήθηκε ἓνας Καρελιανὸς δόκιμος Μοναχός, ὁ Ἰωάννης, ποῦ ἦταν κρυμμένος στὴν σοφίτα. Τὸ Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου ἀκολούθησε τὴν τύχη καὶ τῶν ὑπόλοιπων Μοναστηριῶν τῆς Ρωσίας. Ἐκλείσε καὶ χρησιμοποιήθηκε γιὰ ἄλλους σκοποὺς. Πρῶτα μετετράπη σὲ “παιδαγωγικὸ τεχνικὸ ἴδρυμα”, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν κατάσχεση τῆς πλούσιας βιβλιοθήκης καὶ ἄλλων πραγμάτων ἀξίας, καὶ ἔπειτα σὲ στρατόπεδο συγκέντρωσης κρατουμένων. Δημιούργησαν κι ἓνα ἀμμοτριβεῖο, στὸ ὁποῖο ἐργάζονταν σκληρὰ οἱ δυστυχεῖς κρατούμενοι.

* * *

Τὸ 1995 τὸ Μοναστήρι ἄνοιξε πάλι καὶ ἐγκαταστάθηκαν οἱ πρῶτοι Μοναχοί. Σήμερα μονάζουν δέκα Μοναχοὶ καὶ Ἡγούμενος εἶναι ὁ Ἀρχιμανδρίτης Λουκιανός.

Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή πού ἦλθαν οἱ Μοναχοί, ἀναζήτησαν τὸ Λείψανο τοῦ Ὁσίου Ἀλεξάνδρου. Εὐτυχῶς τὸ ἱερὸ Λείψανο βρέθηκε στὸ μουσεῖο τῆς Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας, ὅπου ὑπῆρχε μουσεῖο γιὰ μούμιες. Οἱ Μοναχοὶ ζήτησαν νὰ πάρουν τὸ ἅγιο Λείψανο, ἀλλὰ οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ μουσείου ἀρνήθηκαν, μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι τὸ Λείψανο ἦταν ταριχευμένο, μιὰ «μούμια», ὅπως καὶ τὰ ἄλλα τοῦ μουσείου. Οἱ Μοναχοὶ ἐπέμεναν καὶ ἐξηγοῦσαν ὅτι τὸ Λείψανο δὲν εἶναι ταριχευμένο. Βρέθηκε ἄφθαρτο κατὰ θαυμαστὸ τρόπο πρὶν ἀπὸ αἰῶνες καὶ ἡ ἀφθαρσία του δὲν ὀφείλεται σὲ ἀνθρώπινες τεχνικές. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔχουν ἀφαιρεθεῖ τὰ σπλάχνα του ὅπως στὸ σῶμα τοῦ Λένιν καὶ σὲ ἄλλα μουμιοποιημένα σώματα. Μπροστὰ στὴν ἐπίμονη ἀρνηση τῶν ὑπευθύνων, οἱ Μοναχοὶ πρότειναν νὰ φέρουν ἀκτινολογικὸ μηχανήμα καὶ νὰ πάρουν ἀκτινογραφία. Οἱ ὑπεύθυνοι δέχθηκαν, τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου ὑπεβλήθη σὲ... ἀκτινογραφία καὶ διαπιστώθηκε ἡ ἀλήθεια. Τὸ ἱερὸ Λείψανο τοῦ Ἁγίου ἐσωτερικὰ ἦταν ἀπείραχτο κι ἐπομένως δὲν ἦταν ταριχευμένο. Οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ μουσείου ἔμειναν ἔκπληκτοι καὶ ὑποχώρησαν. Ἔτσι ὁ Ἅγιος μετὰ ἀπὸ 79 χρόνια, χρόνια ἐξορίας, ξαναγύρισε στὸ Μοναστήρι του τὸ 1997.

* * *

Περάσαμε στὸ Καθολικὸ καὶ ὁ Μοναχὸς μᾶς ἔδειξε στὰ ἀριστερὰ, μπροστὰ ἀπὸ τὴ βόρεια πύλη τοῦ ἱεροῦ Βήματος, τὴν λάρνακα μὲ τὸ Λείψανο τοῦ Ἁγίου. Πλησιάσαμε νὰ προσκυνήσουμε καὶ μείναμε κατάπληκτοι. Τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου εἶναι σκεπασμένο μὲ τὸ ράσο

καὶ τὸ σχῆμα. Φαίνονται μόνο τὰ χέρια καὶ τὸ ἓνα πόδι του. Ἔχει τὸ φυσικὸ χρῶμα τοῦ σώματος καὶ νομίζει κανεὶς πὼς ὁ Ἅγιος ἀπεβίωσε μόλις τώρα. Οὔτε οἱ αἰῶνες πού πέρασαν ἀπὸ τὴν κοίμηση τοῦ Ἁγίου, οὔτε ἡ φωτιά μὲ τὴν ὁποία προσπάθησαν νὰ τὸ ἐξαφανίσουν οἱ ἄθεοι τὸ 1918, ἔφεραν τὴν παραμικρὴ μεταβολή. Καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ φωτιά τὸ σεβάστηκαν. Πάνω στὸ καλυμμένο πρόσωπο τοῦ Ἁγίου εἶναι τοποθετημένη μιὰ εἰκόνα. Ἀπὸ σεβασμὸ γενικὰ οἱ Ρῶσοι καλύπτουν τὰ κεφάλια τῶν Ἁγίων.

Ὁ Μοναχὸς πού ἦταν μαζί μας εἶπε:

– Στις ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰ-
ώνα κάποιος Ἄγιογράφος βλέ-
ποντας τὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγί-
ου, τὸ ζωγράφησε ἀκριβῶς ὅ-
πως ἦταν. Αὐτὴ ἡ Εἰκόνα, με-
τὰ τὸ κλείσιμο τοῦ Μοναστη-
ριοῦ ἐξαφανίστηκε. Τελικὰ βρέ-
θηκε στὰ χέρια ἑνὸς ἐμπόρου,
ὁ ὁποῖος μᾶς ἔδωσε τὴν Εἰκό-
να ὅταν τὸ ἱερὸ Λεῖψανο ἐπα-
νῆλθε στὸ Μοναστήρι καὶ τὴν
τοποθετήσαμε στὴν θέση της.

Προσκυνήσαμε μὲ πολλὴ
συγκίνηση. “Ὅντως θαυμα-
στός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐ-
τοῦ”. Ἔπειτα ἐπισκεφθῆκαμε
τὸ παλαιότερο Μοναστήρι τῆς

Ἁγίας Τριάδος πολὺ κοντὰ μὲ τὸ νεότερο. Τὸ μεγαλύτερο μέρος
εἶναι ψυχιατρικὴ κλινικὴ, ἐνῶ στοὺς δύο Ναοὺς καὶ στὰ ἄλλα κτήρια
γίνονται οἱ πρῶτες ἀνακαινιστικὲς ἐργασίες.

Μπήκαμε στὸ παλαιὸ Καθολικὸ ἀφιερωμένο στὴν Ἁγία Τριάδα,
κτίσμα τοῦ 17ου αἰώνα. Ὁ Ναὸς ἦταν ἀγιογραφημένος, ἀλλὰ τὸν
ἄσπρισαν γιὰ νὰ ἐξαφανίσουν τὶς τοιχογραφίες.

Ὁ Μοναχὸς μᾶς εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων:

– Ὁ Ναὸς αὐτὸς εἶχε μετατραπεῖ σὲ ἀποθήκη καὶ μετὰ ἐγκατα-
λείφθηκε. Δὲν ὑπῆρχε θέρμανση. Τὰ παράθυρα ἦταν σπασμένα,
ἀπὸ παντοῦ ἔμπαιναν νερά. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ Ναὸς ἄρχισε
πάλι νὰ λειτουργεῖται καὶ νὰ ἀναπέμπονται προσευχές, παρατηρή-
θηκε ἓνα θαυμαστὸ φαινόμενο: οἱ Εἰκόνες ἄρχισαν νὰ καθαρίζουν
ἀπὸ μόνες τους. Κάθε μέρα γίνονται καλύτερες καὶ φαίνονται πρὸ
πολλῆς λεπτομέρειας!

Εὐχαριστήσαμε τὸ φιλόξενο Μοναχὸ-ξεναγὸ μας καὶ ἀναχωρήσα-
με γιὰ τὸ Ὁλονετς ὅπου διανυκτερεύσαμε».

(*) **Κέντρου Νεότητος Θηβῶν** (Ἀρχιμ. Νεκταρίου Ἀντωνόπουλου), *Ρωσία-Φινλανδία, Ταξιδιωτικὸ χρονικὸ*, σελ. 380-385, ἐκδόσεις «Ἀκρίτας», Ἀθήνα 2004. Ἐπιμελ. ἡμέτ.